

**МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН
ТӨСЛИЙН ХЭЛЭЛЦЭХ ЭСЭХ ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭГ ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ
ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 05 дугаар
сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ч.Ундрам

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Бат-Эрдэнэ нарын 12 гишүүнээс 2025 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн хэлэлцэх эсэх хэлэлцүүлгийг Төрийн байгуулалтын байнгын хороо 2026 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуралдаанаараа хэлэлцлээ.

Хууль санаачлагч Улсын Их Хурлын зохион байгуулалтыг оновчлох, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох, гишүүдийн ирц, оролцоо, хариуцлагыг сайжруулах, Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааны бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, бүтээмжтэй ажиллаж буй гишүүдийг дэмжих, хууль тогтоомжийн төслийн хэлэлцүүлгийг чанаржуулах, мэргэшсэн Байнгын хороодод түшиглэсэн парламентыг бэхжүүлэх зорилгоор хуулийн төслийг боловсруулсан байна.

Хуулийн төсөлд иргэдийн оролцоог хангах, санал авах зорилгоор Улсын Их Хурлын “D.Parliament.mn” цахим системд байршуулсан болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар хуулийн төслийг хэлэлцэх үед Улсын Их Хурлын гишүүн Ч.Ундрам хуулийн төслийг дэмжиж буйгаа илэрхийлээд төсөлд “Ээлжит чуулганы хугацаанд гишүүний ирц, саналаа биечлэн өгсөн байдал, чуулганы хуралдаанд асуулт асуусан, үг хэлсэн тоо, дотоод, гадаад албан томилолт, хууль тогтоомжийн төсөл санаачилсан, хамтран санаачилсан, ажлын хэсэг ахалсан, бүрэлдэхүүнд нь ажилласан, хянан шалгах үйл ажиллагаанд оролцсон байдал болон хууль тогтоомжийн төслийн талаар гаргасан зарчмын зөрүүтэй санал, энэ хуульд заасан хариуцлага хүлээсэн эсэх талаарх мэдээллийг бодит цагийн горимоор олон нийтэд ил тод, тогтмол мэдээлнэ” гэж заасны хүрээнд асуулт асуух, үг хэлэх боломж олдохгүй тохиолдолд хэрхэн зохицуулах, гишүүн ёс зүйн хэм хэмжээ, шаардлагыг зөрчсөн тохиолдолд 30 хүртэл хоногоор хуралдаанд асуулт асуух, үг хэлэх эрхийг хасах зохицуулалт нь тухайн гишүүний ард түмнээс авсан мандатад халдаж байгаа эсэх, гишүүнийг ямар тохиолдолд ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнээс хасах, өнгөрсөн хугацаанд ажилласан Өргөдлийн байнгын хорооны үйл ажиллагааны үр дүнгийн талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр Улсын Их Хурлын гишүүн хууль тогтоох, хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой ирц, саналаа биечлэн өгсөн байдал, хуулийн төсөл санаачилсан, ажлын хэсэгт ажилласан, зарчмын зөрүүтэй санал гаргасан зэргийг Байнгын хорооны даргаар сонгоход шалгуур болгох нь зохимжтой эсэх талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Хэрлэн Байнгын хорооны даргыг сонгоход нэр дэвшигчийн сонгогдон ажилласан хугацаа, туршлага, эсхүл Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаанд оролцсон байдлын алийг нь харгалзах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Л.Гантөмөр хаврын ээлжит чуулганы хэлэлцэх асуудлын дараалалд орсон асуудлыг төлөвлөгөөний

дагуу хэлэлцдэг байх, Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүний үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа гишүүний ирцийг хэрхэн хянах талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэл Улсын Их Хурлын гишүүний хууль тогтоох, хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж байгаатай холбоотой мэдээллийг хариуцлага болон Байнгын, дэд хорооны даргыг дахин болон улируулан сонгоход харгалзан үзэх нь тоо хөөцөлдсөн нөхцөл байдал үүсгэх эсэх, Цахим хөгжил, хиймэл оюуны бодлогын байнгын хорооны эрхлэх асуудалд инновацын асуудлыг тусгасан эсэх, жагсаалтаар сонгогдсон гишүүн бие төлөөлөгч-туслахтай байхаар өөрчилснөөр төсөвт ачаалал ирэх эсэх, хууль санаачлагчаас өргөн мэдүүлж байгаа төслийн зардлын тооцоо хийсэн тайланд үнэлгээ хийх нь хууль санаачлагчийн эрхэд халдах эсэх талаар асуулт асууж, хариулт авсан болно.

Байнгын хорооны хуралдаанд Улсын Их Хурлын гишүүн Ч.Ундрам гишүүдийн чуулганы хуралдаандаа хариуцлагатай оролцох хөшүүрэг болсон өөрчлөлт оруулах нь зүйтэй ч нэг тал руу туйлшрахгүй байх, Улсын Их Хурлаар баталж байгаа хууль тогтоомжийн чанарыг сайжруулах, Улсын Их Хурлын бүтээмжийн чанарыг нэмэгдүүлэхэд анхаарах нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Энхбаяр Засгийн газрын гишүүний үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа Улсын Их Хурлын гишүүн холбогдох Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд ажиллахыг дэмжихийн зэрэгцээ уг гишүүн хүсэлт гаргасан бол хоёр Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд орж ажиллах боломжийг судлах нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн С.Зулпхар гишүүн Улсын Их Хурлын үйл ажиллагаанд оролцож буй байдлыг нээлттэй мэдээлэх зохицуулалтад асуулт асуусан, үг хэлсэн тоо байх эсэхийг ажлын хэсэг ярилцах, Байнгын хорооны даргыг сонгоход парламентын ажлын туршлагыг харгалздаг байх, инновацын асуудал салбар дундын асуудал тул хэлэлцүүлгийн явцад анхаарах нь зүйтэй, төслийг үзэл баримтлал, зарчмын хувьд бүрэн дэмжиж байгаа талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батжаргал хамтын удирдлагатай байгууллагын хувьд хуралдааны бэлтгэл ажил хангах, хуралдаан явуулах, шийдвэрийн хэрэгжилт чухал бөгөөд төслийг дэмжихээ илэрхийлж, цаашид төсөв, татвар, нийгмийн даатгал, эрүү, иргэний хуулийн анхдагч болон шинэчилсэн найруулгын төслийг мэргэшсэн салбарын нэгдсэн бодлогоор Засгийн газар өргөн мэдүүлэх нь зүйтэй, өргөн мэдүүлж буй төслүүдэд үр дагаврын үнэлгээ хийх нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн О.Алтангэрэл өргөн мэдүүлэх төслийн бүрдүүлбэр хянах шатанд зардлын тооцоо хийсэн тайланд үнэлгээ хийх нь хууль санаачлагчийн эрхэд сөргөөр нөлөөлөх эсэхийг анхаарах шаардлагатай, Засгийн газрын гишүүний үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа Улсын Их Хурлын гишүүн холбогдох Байнгын хорооны бүрэлдэхүүнд орох, гишүүдийн хариуцлагыг сайжруулах төслийн саналуудыг дэмжиж байгаа бөгөөд Ерөнхий сайдын үүргийг хавсран гүйцэтгэж байгаа Улсын Их Хурлын гишүүн холбогдох Байнгын хорооны хуралдаанд бүрэн суух нь зүйтэй талаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Баярбаатар 126 гишүүнтэй парламент бүрэн эрхээ хэрэгжүүлээд 50 хувьдаа хүрч байгаа энэ үед Монгол Улсын Их Хурлын тухай, Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын тухай, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулиудад холбогдох өөрчлөлт оруулах хэрэгцээ, шаардлага үүссэн, түүнчлэн Улсын Их Хурлын гишүүний ёс зүйн дүрмийг шинэчлэн боловсруулах ажлын хэсэг байгуулагдан ажиллаж байгааг дурдаад хуулийн төслүүдийг дэмжихээ илэрхийлж үг хэлсэн болно.

Байнгын хороо хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн хэлэлцэх эсэх талаар санал хураалт явуулахад Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг 66.7 хувийн саналаар, хамт өргөн мэдүүлсэн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

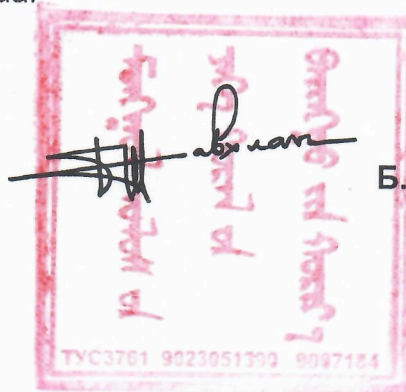
хуулийн төслийг 66.7 хувийн саналаар үзэл баримтлалын хүрээнд хэлэлцэхийг дэмжсэн болно.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн Хууль тогтоомжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийн хэлэлцэх эсэх талаарх Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал хандуулсанд баярлалаа.

**ТӨРИЙН БАЙГУУЛАЛТЫН
БАЙНГЫН ХОРООНЫ ДАРГА**

Б.ЖАВХЛАН